

Αθήνα, 10.6.2014

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ

ΘΕΜΑ: Υποχρέωση υποβολής δήλωσης περιουσιακής κατάστασης για μέλη δ.σ., στελέχη, μετόχους, εταίρους κ.λπ. εργοληπτικών επιχειρήσεων.

Ανώνυμη εταιρεία – μέλος του ΣΑΤΕ υπέβαλε το ακόλουθο ερώτημα:

«Σε μια εταιρεία μέλος του ΣΑΤΕ που αναλαμβάνει την κατασκευή Δημοσίων Έργων, είναι υποχρεωτική η υποβολή Δήλωσης Περιουσιακής Κατάστασης για την εταιρεία, τους μετόχους της και τους νόμιμους εκπροσώπους της;

Επίσης για τα απλά μέλη του Δ.Σ. –μη εκτελεστικά μέλη- άμισθα μέλη του Δ.Σ. χωρίς δικαίωμα δέσμευσης και υπογραφής , τα οποία δεν ασκούν διοίκηση, είναι υποχρεωτική η υποβολή της αντίστοιχης Δήλωσης Περιουσιακής Κατάστασης ;»

Η απάντησή μου στο ανωτέρω ερώτημα είναι η ακόλουθη:

1. Η νομοθεσία που διέπει το προκείμενο ζήτημα έχει ως εξής:

1.1 Η παρ. 5 του άρθρου 8 του 3310/2005 ορίζει τα εξής:

«Ο ιδιοκτήτης, οι εταίροι, οι βασικοί μέτοχοι, τα μέλη οργάνου διοίκησης, τα διευθυντικά στελέχη ελληνικών επιχειρήσεων που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις υποχρεούνται να υποβάλλουν κάθε χρόνο στην Εισαγγελία του Αρείου Πάγου την προβλεπόμενη από τις διατάξεις του ν. 3213/2003 (ΦΕΚ 309 Α'), όπως ισχύει, δήλωση περιουσιακής κατάστασης, μέχρι και τρία (3) έτη από την ολοκλήρωση της εκτέλεσης της εκάστοτε συναπτόμενης δημόσιας σύμβασης. Η ανωτέρω υποχρέωση ισχύει και για όλα ανεξαιρέτως τα φυσικά πρόσωπα, τα οποία έχουν τη μόνιμη κατοικία τους στην Ελλάδα και φέρουν οποιαδήποτε από τις ανωτέρω ιδιότητες σε αλλοδαπές επιχειρήσεις που συνάπτουν δημόσιες συμβάσεις.»

1.2 Σύμφωνα με την παρ. 1 του άρθρου 2 του Ν. 3310/2005, οι «δημόσιες συμβάσεις» ορίζονται ως εξής:

«Οι συμβάσεις εκτέλεσης έργου ή προμήθειας ή παροχής υπηρεσιών ή μελετών που συνάπτονται μεταξύ αφ' ενός φυσικών προσώπων ή νομικών προσώπων ιδιωτικού δικαίου και αφ' ετέρου του Δημοσίου ή άλλων νομικών προσώπων του ευρύτερου δημόσιου τομέα, το δε οικονομικό τους αντικείμενο ή αντάλλαγμα είναι ανώτερο του ποσού του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, καθώς επίσης και οι συμβάσεις των οποίων το οικονομικό τους αντικείμενο ή αντάλλαγμα είναι κατώτερο του ενός εκατομμυρίου (1.000.000,00) ευρώ, αλλά έχουν ως αντικείμενο τμήμα, προσθήκη ή επέκταση ή συμπλήρωση ανατιθέμενου έργου, προμήθειας ή υπηρεσίας που υπερβαίνει συνολικά το ποσό αυτό, ανεξαρτήτως εάν το οικονομικό τους αντικείμενο ή αντάλλαγμα συνεπάγεται ή όχι δαπάνη για την Αναθέτουσα Αρχή.»

1.3 Η «ελληνική επιχείρηση που συνάπτει δημόσιες συμβάσεις» ορίζεται ως εξής (άρθρ. 2 παρ. 5 Ν. 3310/2005):

“Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο ή η με οποιαδήποτε νομική μορφή οντότητα που συνάπτει δημόσια σύμβαση, κατά την παρ. 1 του άρθρου αυτού, ή συμμετέχει σε διαγωνισμό ή διαδικασία ανάθεσης με σκοπό τη σύναψη δημόσιας σύμβασης.”

1.4 Οι έννοιες «βασικός μέτοχος», «εταίρος», «μέλος οργάνου διοίκησης», «διευθυντικό στέλεχος», ορίζονται ως εξής (άρθρ. 2 παρ. 6, 7 και 8 Ν. 3310/2005, όπως ισχύει):

6. *“Βασικός Μέτοχος”:*

Ο μέτοχος, φυσικό ή νομικό πρόσωπο, ο οποίος με οποιονδήποτε τρόπο μπορεί να επηρεάζει τη λήψη αποφάσεων που λαμβάνουν τα αρμόδια όργανα ή στελέχη της επιχείρησης σχετικά με τον τρόπο διοίκησης και την εν γένει λειτουργία της.

Ειδικότερα, βασικός μέτοχος είναι:

α) Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο το οποίο είναι κύριος, είτε απευθείας είτε έμμεσα μέσω συμμετοχής τρίτου, αριθμού μετοχών ή δικαιωμάτων ψήφου, που αντιστοιχούν τουλάχιστον στο ένα τοις εκατό (1%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου ή του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου στη Γενική Συνέλευση της επιχείρησης, ή υπήρξε κύριος ποσοστού τουλάχιστον ένα τοις εκατό (1%) επί του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου ή κάτοχος δικαιωμάτων ψήφου, που αντιστοιχούσαν τουλάχιστον στο ένα τοις εκατό (1%) του μετοχικού κεφαλαίου που εκπροσωπήθηκε ή άσκησε το δικαίωμα ψήφου κατά τη λήψη της απόφασης της Γενικής Συνέλευσης για την εκλογή ή την ανάκληση του εκάστοτε τελευταίου διοικητικού συμβουλίου της επιχείρησης ή της πλειοψηφίας των μελών αυτού, εφόσον κατά το χρόνο από τη

δημοσίευση της σχετικής προκήρυξης ή από την έκδοση της απόφασης για τη διαδικασία ανάθεσης μέχρι την ολοκλήρωση του σχετικού ελέγχου κατά το άρθρο 5 του νόμου αυτού συντρέχουν ή συνέτρεχαν επιπλέον οι ακόλουθες προϋποθέσεις:

αα) είναι ή υπήρξε, κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο, κύριος αριθμού μετοχών που τον κατατάσσουν ή κατέτασσαν μεταξύ των δέκα μεγαλύτερων μετόχων της επιχείρησης, ή

ββ) κατέχει ή κατείχε, κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο, από οποιαδήποτε αιτία δικαιώματα ψήφου στη Γενική Συνέλευση, που τον κατατάσσουν ή κατέτασσαν ανάμεσα στους δέκα μεγαλύτερους κατόχους δικαιωμάτων ψήφου της επιχείρησης, ή

γγ) έχει ή είχε, κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο, το δικαίωμα είτε από το νόμο είτε από το καταστατικό της επιχείρησης είτε μέσω εκχώρησης σχετικού δικαιώματος άλλων μετόχων να διορίζει ή να ανακαλεί ένα μέλος του διοικητικού συμβουλίου, ή

δδ) κατάρτισε ή είχε καταρτίσει, αμέσως ή εμμέσως, κατά την προαναφερθείσα χρονική περίοδο, συμβάσεις και εν γένει συμφωνίες με την επιχείρηση, από τις οποίες η τελευταία απέκτησε έσοδα ή άλλα οικονομικά οφέλη κατά την αμέσως προηγούμενη χρήση της, τα οποία αντιστοιχούν τουλάχιστον στο ένα δέκατο (1/10) των ακαθάριστων εσόδων της επιχείρησης κατά τη χρήση αυτή."

β) Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο, το οποίο είναι μέτοχος είτε απευθείας στην επιχείρηση είτε και σε άλλα νομικά πρόσωπα που είναι μέτοχοι της επιχείρησης αυτής ή μέτοχοι των νομικών αυτών προσώπων ή μέτοχοι των μετόχων τους απεριορίστως μέχρι και του τελευταίου φυσικού προσώπου, και το οποίο είναι κύριος τόσο αριθμού μετοχών, οι οποίες συνυπολογιζόμενες και αναγόμενες σε αριθμό μετοχών στην επιχείρηση αντιστοιχούν τουλάχιστον σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) του συνολικού μετοχικού κεφαλαίου της επιχείρησης ή κατέχει τόσα δικαιώματα ψήφου σε αυτά, τα οποία συνυπολογιζόμενα και αναγόμενα σε αριθμό δικαιωμάτων ψήφου στην επιχείρηση αντιστοιχούν τουλάχιστον σε ποσοστό ένα τοις εκατό (1%) του συνόλου των δικαιωμάτων ψήφου στη γενική συνέλευση της επιχείρησης, "εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις του προηγούμενου εδαφίου α'."

7. "Εταίρος":

Το φυσικό ή νομικό πρόσωπο που μετέχει ή κατέχει εταιρικά μερίδια είτε απευθείας στην επιχείρηση είτε σε νομικό πρόσωπο το οποίο είναι εταίρος ή βασικός μέτοχος της επιχείρησης αυτής.

8. "Διευθυντικά στελέχη":

Τα πρόσωπα τα οποία, είτε βάσει του νόμου που διέπει την οργάνωση και λειτουργία της επιχείρησης είτε βάσει του καταστατικού της επιχείρησης είτε κατόπιν ανάθεσης ή σύναψης σύμβασης με την επιχείρηση, ασκούν εκτελεστικές αρμοδιότητες και καθήκοντα που είναι, από τη φύση τους και το περιεχόμενό τους, ουσιώδη για την επίτευξη των σκοπών ή τη λειτουργία της επιχείρησης.»

1.5 Η προθεσμία υποβολής της δήλωσης και η χρονική διάρκεια της υποχρέωσης υποβολής της προσδιορίζονται στο άρθρο 1 παρ. 2 του Ν 3213/2003 («Δήλωση-έλεγχος περιουσιακής κατάστασης βουλευτών, δημ. λειτουργών ιδ/τών ΜΜΕ, κλπ»), ως εξής:

«Επίσης, η δήλωση αυτή υποβάλλεται κάθε χρόνο κατά το διάστημα της θητείας, της άσκησης της δραστηριότητας ή της διατήρησης της ιδιότητας των υπόχρεων και για τρία (3) χρόνια μετά από την απώλεια ή τη λήξη της, το αργότερο την 30ή Ιουνίου κάθε έτους.»

1.6 Τέλος, ως προς τις έννομες συνέπειες από την παράλειψη υποβολής της δήλωσης περιουσιακής κατάστασης από υπόχρεο, το άρθρο 6 του Ν. 3213/2003, όπως ισχύει σήμερα, ορίζει τα εξής:

«1. Υπόχρεος σε δήλωση που παραλείπει να υποβάλλει δήλωση ή υποβάλλει ανακριβή ή ελλιπή δήλωση τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον δύο (2) ετών και με χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως πεντακόσιες χιλιάδες (500.000) ευρώ.

2. Ο υπαίτιος των παραπάνω πράξεων τιμωρείται με κάθειρξη μέχρι δέκα (10) ετών και με χρηματική ποινή από είκοσι χιλιάδες (20.000) ευρώ έως ένα εκατομμύριο (1.000.000) ευρώ, αν η συνολική αξία της αποκρουπτόμενης περιουσίας του ιδίου και των λοιπών προσώπων για τα οποία αυτός οφείλει να υποβάλει δήλωση υπερβαίνει συνολικά το ποσό των τριακοσίων (300.000) χιλιάδων ευρώ, ανεξαρτήτως αν η απόκρυψη επιχειρείται με τη μη υποβολή δήλωσης ή την υποβολή ελλιπούς ή ανακριβούς δήλωσης.

3. Αν οι πράξεις της παραγράφου 1 τελέστηκαν από αμέλεια, επιβάλλεται χρηματική ποινή από δέκα χιλιάδες (10.000) ευρώ έως εκατό χιλιάδες (100.000) ευρώ. Όμως το δικαστικό συμβούλιο ή το δικαστήριο, εκτιμώντας ελεύθερα όλες τις περιστάσεις, μπορεί να κρίνει τις πράξεις αυτές ατιμώρητες.

4. Τρίτος ο οποίος εν γνώσει του συμπράττει στην υποβολή ανακριβούς δήλωσης και ιδίως στην παράλειψη δήλωσης περιουσιακών στοιχείων τιμωρείται με φυλάκιση τουλάχιστον έξι μηνών και με χρηματική ποινή.

5. Τα φυσικά πρόσωπα και οι υπάλληλοι των νομικών προσώπων του άρθρου 5 του ν. 3691/2008 που παραβιάζουν την υποχρέωση γνωστοποίησης της παρ. 7 του άρθρου 3 του παρόντος τιμωρούνται με φυλάκιση μέχρι δύο ετών.»

2. Με βάση την ισχύουσα νομοθεσία, όπως παρατέθηκε ανωτέρω, προκύπτει ότι μέχρι την 30^η Ιουνίου 2014 (εκτός και αν υπάρξει κάποια νομοθετική τροποποίηση) τα πρόσωπα που αναφέρονται ανωτέρω – ήτοι ιδιοκτήτες, εταίροι, βασικοί μέτοχοι, μέλη οργάνου διοίκησης, διευθυντικά στελέχη εργοληπτικής επιχείρησης που αναλαμβάνει την εκτέλεση συμβάσεων δημοσίων έργων αξίας άνω του 1.000.000 ευρώ – οφείλουν να υποβάλουν τη λεγόμενη «δήλωση περιουσιακής κατάστασης», διαφορετικά υπέχουν τις ποινικές συνέπειες που αναφέρονται ανωτέρω.

Επομένως, είναι προφανές ότι η προκείμενη υποχρέωση καταλαμβάνει όλες τις εργοληπτικές επιχειρήσεις δημοσίων έργων οι οποίες, βάσει της τάξης εγγραφής τους στο Μ.Ε.ΕΠ., δικαιούνται να αναλαμβάνουν την εκτέλεση δημοσίων έργων προϋπολογισμού άνω του ενός εκατομμυρίου ευρώ. Η υποχρέωση, όμως, υποβολής της δήλωσης αφορά τα φυσικά πρόσωπα που φέρουν τις προαναφερθείσες ιδιότητες, όχι το νομικό πρόσωπο της εταιρείας.

Η δήλωση απαιτείται να υποβάλλεται και από τα μέλη οργάνου διοίκησης της επιχείρησης. Μέλη οργάνου διοίκησης μιας επιχείρησης είναι και τα μέλη του διοικητικού συμβουλίου ανώνυμης εταιρείας. Η νομοθεσία δεν διακρίνει μεταξύ μελών οργάνου διοίκησης με ή χωρίς δικαίωμα εκπροσώπησης της εταιρείας, εμμίσθων ή αμίσθων. Κατά συνέπεια, η δήλωση περιουσιακής κατάστασης θα πρέπει να υποβάλλεται από όλα ανεξαιρέτως τα μέλη του δ.σ. ανώνυμης εταιρείας, ανεξαρτήτως του αν είναι εκτελεστικά ή μη, έμμισθα ή άμισθα μέλη.

Σημειωτέον, ότι Αρχή, με το υπ' αριθ. πρωτ. 897/18-5-2011 έγγραφό της προς όλους τους υποχρέους για υποβολή δήλωσης περιουσιακής κατάστασης, ρητώς επισημαίνει ότι *«κάθε υπόχρεος οφείλει να γνωρίζει ο ίδιος την υποχρέωσή του για υποβολή δήλωσης και τυχόν αμφιβολίες για την ιδιότητα του υποχρέου θα πρέπει να επιλύονται από τον φορέα του και όχι από την ελέγχουσα Αρχή»*. Καταλήγει δε με την ακόλουθη σύσταση: *«Σε περίπτωση αμφιβολιών, καλό θα είναι, κατά τη γνώμη μας, να προτιμάται η λύση της υποβολής της δήλωσης, αφού αυτό διασφαλίζει τον υπόχρεο. Πάντως δεν θα πρέπει να ζητείται προηγούμενη γνωμοδότηση της Αρχής για τέτοιου είδους απορίες, αφού κάτι τέτοιο ούτε από το νόμο προβλέπεται ούτε εφικτό είναι»*.

Η δήλωση περιουσιακής κατάστασης υποβάλλεται στην Γ' Μονάδα της Αρχής Καταπολέμησης της Νομιμοποίησης Εσόδων από Εγκληματικές Δραστηριότητες και της Χρηματοδότησης της Τρομοκρατίας και Ελέγχου των Δηλώσεων Περιουσιακής Κατάστασης (Πειραιώς 207 & Αλκίφρονος 92, Τ.Κ. 11853, Αθήνα).

Με εκτίμηση,
Σταμάτης Σ. Σταμόπουλος.